SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja

Druk nr 880

Warszawa, 13 września 2012 r.

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Michała Jarosa.

(-) Elżbieta Achinger; (-) Paweł Arndt; (-) Joanna Bobowska; (-) Łukasz Borowiak; (-) Jacek Brzezinka; (-) Borys Budka; (-) Renata Butryn; (-) Jarosław Charłampowicz; (-) Czesław Czechyra; (-) Zofia Czernow; (-) Artur Dunin; (-) Zenon Durka; (-) Janusz Dzięcioł; (-) Czesław Gluza; (-) Tomasz Głogowski; (-) John Abraham Godson; (-) Jarosław Gowin; (-) Mariusz Grad; (-) Rafał Grupiński; (-) Andrzej Gut-Mostowy; (-) Teresa Hoppe; (-) Michał Jaros; (-) Leszek Jastrzębski; (-) Roman Kaczor; (-) Andrzej Kania; (-) Jarosław Katulski; (-) Agnieszka Kołacz-Leszczyńska; (-) Mirosław Koźlakiewicz; (-) Robert Kropiwnicki; (-) Józef Lassota; (-) Marek Łapiński; (-) Katarzyna Matusik-Lipiec; (-) Antoni Mężydło; (-) Czesław Mroczek; (-) Killion Munyama; (-) Janina Okrągły; (-) Andrzej Orzechowski; (-) Małgorzata Pępek; (-) Marek Plura; (-) Mirosław Pluta; (-) Elżbieta Radziszewska; (-) Grzegorz Raniewicz; (-) Waldemar Sługocki; (-) Lidia Staroń; (-) Wiesław Suchowiejko; (-) Michał Szczerba; (-) Jakub Szulc; (-) Tomasz Szymański; (-) Marcin Święcicki; (-) Jacek Tomczak; (-) Piotr Van der Coghen; (-) Monika Wielichowska; (-) Marek Wojtkowski; (-) Renata Zaremba; (-) Wojciech Ziemniak; (-) Jacek Żalek.

Projekt

USTAWA

z dnia 2012 r.

o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych

Art. 1. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.[1)]) wprowadza się następujące zmiany:

1) W art. 57b § 1 otrzymuje brzmienie:

„§1. Ocena kwalifikacji kandydata zajmującego stanowisko sędziego sądu powszechnego, sędziego sądu administracyjnego i sędziego sądu wojskowego obejmuje badanie poziomu merytorycznego orzecznictwa oraz sprawności i efektywności podejmowanych czynności i organizowania pracy przy rozpoznawaniu spraw lub wykonywaniu innych powierzonych zadań bądź funkcji, z uwzględnieniem stopnia obciążenia wykonywanymi zadaniami i ich złożoności, realizacji procesu doskonalenia zawodowego, a także kultury urzędowania, obejmującej kulturę osobistą i kulturę organizacji pracy oraz poszanowania praw strony lub uczestników postępowania przy rozpoznawaniu spraw lub wykonywaniu innych powierzonych zadań bądź funkcji.”,

2) w art. 61 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Na stanowisko sędziego sądu rejonowego może być powołany ten, kto spełnia wymagania określone w § 1 pkt 1-6 oraz:

1) ukończył aplikację ogólną prowadzona przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury, aplikację notarialną, adwokacką lub radcowską i złożył odpowiedni egzamin, oraz przez okres co najmniej sześciu lat był zatrudniony na stanowisku asystenta sędziego w pełnym wymiarze czasu pracy,

---

[1)] Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 154, poz. 1787, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, Nr 213, poz. 1802 i Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Nr 188, poz. 1838 i Nr 228, poz. 2256, z 2004 r. Nr 34, poz. 304, Nr 130, poz. 1376, Nr 185, poz. 1907 i Nr 273, poz. 2702 i 2703, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 131, poz. 1102, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1410, 1413 i 1417, Nr 178, poz. 1479 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1044 i Nr 218, poz. 1592, z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 64, poz. 433, Nr 73, poz. 484, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 136, poz. 959, Nr 138, poz. 976, Nr 204, poz. 1482 i Nr 230, poz. 1698, z 2008 r. Nr 223, poz. 1457, Nr 228, poz. 1507 i Nr 234, poz. 1571, z 2009 r. Nr 1, poz. 4, Nr 9, poz. 57, Nr 26, poz. 156 i 157, Nr 56, poz. 459, Nr 157, poz. 1241, Nr 178, poz. 1375, Nr 219, poz. 1706 i Nr 223, poz. 1777, z 2010 r. Nr 182, poz. 1228 i Nr 205, poz. 1364 oraz z 2011 r. Nr 109, poz. 627, Nr 126, poz. 714 i Nr 203, poz. 1192.

2) przez okres co najmniej ośmiu lat był zatrudniony na stanowisku asystenta sędziego w pełnym wymiarze czasu pracy.”.

3) w art. 155:

a) w § 2 uchyla się pkt 5,

b) § 7 otrzymuje brzmienie:

„§ 7. Asystent sędziego po przepracowaniu sześciu lat na tym stanowisku może przystąpić do egzaminu sędziowskiego. Asystent sędziego, który ukończył aplikację ogólną prowadzoną przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury lub zdał egzamin prokuratorski, notarialny, adwokacki lub radcowski może przystąpić do egzaminu sędziowskiego po przepracowaniu czterech lat na stanowisku asystenta sędziego lub referendarza sądowego. Wniosek o dopuszczenie do egzaminu sędziowskiego asystent sędziego zgłasza Dyrektorowi Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury na miesiąc przed przeprowadzeniem egzaminu, uiszczając wymaganą opłatę.”;

4) po art. 155c dodaje się art. 155ca i art. 155cb w brzmieniu:

„Art. 155ca. § 1. W ciągu pierwszych dwóch lat pracy asystent sędziego odbywa roczny staż asystencki, organizowany przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury.

§ 2. Do czasu ukończenia stażu asystenta sędziego zatrudnia się na podstawie umowy o pracę na czas określony, z możliwością jej wcześniejszego rozwiązania za dwutygodniowym wypowiedzeniem.

§ 3. Z obowiązku odbycia stażu są zwolnione osoby, które ukończyły aplikację ogólną lub zdały egzamin sędziowski, prokuratorski, notarialny, adwokacki lub radcowski.

Art. 155cb. § 1. Staż asystencki ma na celu teoretyczne i praktyczne przygotowanie do wykonywania czynności asystenta sędziego.

§ 2. Staż asystencki trwa 12 miesięcy i kończy się egzaminem. Pozytywny wynik egzaminu jest warunkiem dalszego zatrudnienia na stanowisku asystenta sędziego.”

§ 3. Na wniosek prezesa sądu apelacyjnego przygotowanie teoretyczne może odbywać się w siedzibie sądu apelacyjnego.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie dwóch tygodni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Szczególna rola i zadania, wyznaczone w demokratycznym społeczeństwie organom sprawującym wymiar sprawiedliwości, nakazują takie ukształtowanie ich struktur oraz zasad funkcjonowania, aby powierzone prawem zadania realizowały sprawnie i obiektywnie, a przy tym w pełni profesjonalnie. Ważnym elementem wpływającym na realizację założonego w takim kształcie modelu sądownictwa jest obsada personelu administracyjnego sądów, w tym przede wszystkim personelu pomocniczego w stosunku do pracy sędziów.

Wychodząc naprzeciw potrzebom sądów, które od lat borykają się z problemem braku kandydatów na wolne stanowiska asystentów sędziów, zakłada się rezygnację z ustawowego wymagania by wszyscy asystenci sędziów legitymowali się ukończoną aplikacją ogólną, bądź zdaniem jednego z prawniczych zawodowych egzaminów. Tym samym dopuszcza się możliwość zatrudnienia w sądach na stanowiskach asystenta sędziego osób z wykształceniem wyższym prawniczym. Zakłada się, że pozwoli to, zwłaszcza w większych ośrodkach miejskich, obsadzić wakujące stanowiska asystenckie, bez zakłócania bieżącego toku pracy instytucji (istniejący od trzech lat wymóg ukończenia aplikacji spowodował w wielu sądach, niekiedy nawet pomimo wielokrotnego ogłaszania konkursów, brak możliwości obsadzenia tych stanowisk – brak było kandydatów spełniających ustawowe wymagania). Dotychczasowe doświadczenia wskazują, że ukończenie wyższych studiów prawniczych jest zwykle wystarczające dla zajmowania stanowiska asystenta sędziego. Do dziś wiele takich osób należycie wykonuje w sądach obowiązki asystentów sędziów.

Należy zaznaczyć, że właściwe przygotowanie do wykonywania obowiązków oraz weryfikację przydatności do pracy na stanowisku asystenta sędziego zapewniać będzie odbycie stażu asystenckiego. Roczny staż, zakończony egzaminem organizowany będzie przez Krajową Szkołą Sądownictwa i Prokuratury. Takie rozwiązanie zapewni odpowiednio wysoki i jednolity standard teoretycznego i praktycznego przygotowania do wykonywania czynności asystenta sędziego. Jednocześnie rozwiązanie takie nie pociąga za sobą dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa.

Do czasu ukończenia stażu asystenta sędziego zatrudnia się na podstawie umowy o pracę na czas określony, z możliwością wcześniejszego rozwiązania tej umowy za dwutygodniowym wypowiedzeniem. Warunkiem dalszego zatrudnienia na stanowisku asystenta sędziego byłby pozytywny wynik egzaminu kończącego staż asystencki.

Z obowiązku odbycia stażu zwolnione będą osoby, które ukończyły aplikację ogólną lub zdały egzamin sędziowski, prokuratorski, notarialny, adwokacki lub radcowski.

Systemowa zmiana w zakresie dopuszczenia do stanowiska asystenta sędziego osoby, która ukończyła jedynie wyższe studia prawnicze, powinna zostać skorelowana z obecnie obowiązującymi zasadami przystępowania do egzaminu sędziowskiego osób, które ukończyły aplikacje ogólna prowadzoną przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury lub jedna z aplikacji korporacyjnych, zakończonych odpowiednim egzaminem oraz z warunkami ubiegania się o stanowisko sędziego sądu rejonowego.

W przypadku osób, które mają ukończone jedynie wyższe studia prawnicze, okres zatrudnienia na stanowisku asystenta sędziego powinien być zatem dłuższy i np. wynosić 8 lat, skoro projektodawca wskazał na 6-letni okres zatrudnienia w odniesieniu do warunków przystąpienia takiej osoby do egzaminu sędziowskiego. W celu uzyskania zatem spójności w tym zakresie należałoby rozróżnić sytuacje osób, o których mowa, uwzględniając poziom ich wykształcenia i doświadczenia zawodowego.

Jednocześnie w projekcie zaproponowano zmianę brzmienia art.57b § 1 u.s.p. odnosząc się do oceny kwalifikacji kandydatów na wolne stanowiska sędziowskie, usuwając zawarte w nim odesłanie do stosowania przepisów art. 106a § 2 i 4 u.s.p. Wydaje się bowiem, że przepis ten powinien samodzielnie wskazywać kryteria takiej oceny. Za takim brzmieniem przemawia również redakcja pozostałych przepisów tego rozdziału, odnoszących się do oceny kwalifikacji kandydatów ubiegających się o wolne stanowiska sędziowskie.

Projekt ustawy nie będzie miał negatywnego wpływu na dochody i wydatki jednostek sektora finansów publicznych, w tym na budżet państwa i na budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Projekt nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Warszawa, 11 października 2012 r.

BAS-WAPEiM-2633/12

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Michał Jaros)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r., poz. 32) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt ustawy zakłada zmianę art. 57b § 1, art. 61 § 4, art. 155 oraz dodanie art. 155ca i art. 155cb w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, ze zmianami). W szczególności, projekt określa wymagania, które muszą zostać spełnione przez asystenta sędziego, aby mógł się ubiegać o powołanie na stanowisko sędziego sądu rejonowego. Dotyczy również wymogów zatrudnienia na stanowisku asystenta sędziego. W tym zakresie wyłącza ustawowy obowiązek ukończenia przez kandydata aplikacji ogólnej prowadzonej przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury lub zdania egzaminu sędziowskiego, prokuratorskiego, notarialnego, adwokackiego bądź radcowskiego. Zobowiązuje natomiast asystenta sędziowskiego do odbycia w ciągu dwóch pierwszych lat pracy rocznego stażu asystenckiego, organizowanego przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury. Nowelizacja zmienia zasady przystąpienia asystentów do egzaminu sędziowskiego, określając odpowiedni wymóg stażu pracy w zależności od tego czy ukończyli aplikację ogólną, zdali jeden z prawniczych egzaminów zawodowych czy też nie posiadają wskazanych uprawnień.

Projekt reguluje także kryteria oceny kandydata na wolne stanowisko sędziowskie, dotychczas zajmującego stanowisko sędziego (sądu powszechnego, administracyjnego lub wojskowego).

Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie dwóch tygodni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Kwestie stanowiące przedmiot projektu ustawy nie są regulowane prawem Unii Europejskiej.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje kwestii zawartych w przepisach opiniowanego projektu.

4. Konkluzja

Przedmiot projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Akceptował:
Dyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Zbigniew Wrona

Warszawa, 11 października 2012 r.

BAS-WAPEiM-2634/12

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu – czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Michał Jaros) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

Projekt ustawy zakłada zmianę art. 57b § 1, art. 61 § 4, art. 155 oraz dodanie art. 155ca i art. 155cb w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, ze zmianami). W szczególności, projekt określa wymagania, które muszą zostać spełnione przez asystenta sędziego, aby mógł się ubiegać o powołanie na stanowisko sędziego sądu rejonowego. Dotyczy również przesłanek zatrudnienia na stanowisku asystenta sędziego. Nowelizacja zmienia zasady przystąpienia asystentów do egzaminu sędziowskiego, określając odpowiedni wymóg stażu pracy w zależności od tego czy ukończyli aplikację ogólną, zdali jeden z prawniczych egzaminów zawodowych czy też nie posiadają wskazanych uprawnień.

Przedmiot projektu ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.

Akceptował:
Dyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Zbigniew Wrona

PIERWSZY PREZES
SĄDU NAJWYŻSZEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 7 listopada 2012 r.

BSA I - 021 - 375/12

SEKRETARIAT SZEFA KS
L.dz. .....
Data wpływu 08. 11. 2012

Pan
Lech CZAPLA
Szef Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze!

W odpowiedzi na pismo z dnia 15 października 2012 r., GMS-WP-173-296/12 uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do ***poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych***.

Z poważaniem

Stanisław Dąbrowski

Stanisław DĄBROWSKI

Warszawa, dnia 7 listopada 2012 r.

SĄD NAJWYŻSZY
BIURO STUDIÓW i ANALIZ
Pl. Krasińskich 2/4/6, 00-951 Warszawa
BSA I-021-375/12

OPINIA
o projekcie ustawy o zmianie ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych

Opinia dotyczy projektu *ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych,* złożonego do laski marszałkowskiej z inicjatywy grupy posłów Klubu Poselskiego Platformy Obywatelskiej, przesłanego do zaopiniowania przy piśmie Szefa Kancelarii Sejmu z dnia 15 października 2012 r., znak: GMS-WP-173-296/12.

Zakres projektowanych zmian obejmuje trzy, zasadnicze kwestie, a mianowicie: 1) podstawę i kryteria oceny kwalifikacji kandydata na wolne stanowisko sędziowskie, który zajmuje już stanowisko sędziego sądu powszechnego, administracyjnego lub wojskowego; 2) wymagania kwalifikacyjne na stanowisko sędziego sądu rejonowego; 3) ukształtowanie statusu zawodowego asystentów sędziów w sądach powszechnych pod względem możliwości kontynuowania stosunku pracy (staż i egzamin asystencki) oraz przystąpienia do egzaminu sędziowskiego.

Na krytykę zasługuje lakoniczne uzasadnienie w zakresie art. 1 pkt 1 projektu ustawy. Gros uzasadnienia zajmuje omówienie zmian w ścieżce kariery zawodowej asystentów sędziów, co zdaniem Sądu Najwyższego jest ważne, ale nie wyczerpuje przecież całości regulowanej materii. Zgodnie z art. 34 ust. 2 pkt 1-4 uchwały Sejmu RP z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (t.j.: M. P. 2012, poz. 32), uzasadnienie projektu ustawy powinno między innymi: 1) wyjaśniać potrzebę i cel wydania ustawy, 2) przedstawiać rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana, 3) wykazywać różnicę pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym, 4) przedstawiać przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne. Trudno uznać, aby jeden, trzyzdaniowy akapit na s. 2 uzasadnienia stanowił odpowiedź na każdy z tych punktów.

Zgłasza się następujące uwagi szczegółowe do projektu:

1. Abstrahując od merytorycznej treści art. 57b § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 z późn. zm.; dalej: **„p.u.s.p."**), należy podkreślić, iż aktualnie obowiązująca treść przepisu precyzyjnie rozgranicza dwie płaszczyzny oceniania kandydatów na wolne stanowisko sędziowskie: podstawy oceny oraz jej kryteriów. Podstawą oceny – a więc materią, w oparciu o które następuje porównanie osiągnięć kandydata z wzorcem oceny – jest orzecznictwo. Natomiast kryteria (mierniki jakości pracy kandydata w poszczególnych sferach) wyszczególnia się przez odesłanie do odrębnego przepisu art. 106a § 2 i 4 p.u.s.p. Przepis znowelizowany ma mieć charakter opisowy, wyszczególniając łącznie podstawę i kryteria oceny, jednak obu wspomnianych płaszczyzn nie rozgranicza. Skutkiem tego powstaje wrażenie, że zmiana jest chaotyczna. Artykuł 57b § 1 p.u.s.p. w brzmieniu art. 1 pkt 1 projektu zdecydowanie traci na przejrzystości.

2. Analiza merytoryczna proponowanego brzmienia art. 57b § 1 p.u.s.p. prowadzi do wniosku, że z czterech, dotychczasowych kryteriów oceny kandydatów zajmujących stanowiska sędziowskie (por. art. 106a § 2 p.u.s.p.), projektodawcy chcieliby zachować tylko dwa: sprawność i efektywność pracy oraz kulturę urzędowania sędziego. Następuje zatem zawężenie kryteriów oceny, co może być wadliwe, a w każdym razie – jak już wspomniano – nie zostało rzetelnie umotywowane w dołączonym uzasadnieniu projektu. Poza tym projektowana treść art. 57b § 1 p.u.s.p. nie uwzględnia, w ramach tzw. kryteriów korygujących (art. 106a § 4 p.u.s.p.), ani rodzaju i stopnia zawiłości spraw, zadań lub funkcji sędziego, ani warunków jego pracy, co częściowo uniemożliwi odpowiednią indywidualizację oceny.